

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa M. W. i Z. W.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym 30 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 14 października 2021 r., sygn. akt I ACa 722/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank w Warszawie powołała się na istotne zagadnienie prawne dotyczące dopuszczalności oceny przez sąd z punktu widzenia abuzywności klauzul przeliczeniowych stosowanych w umowach kredytowych związanych z walutą obcą w kontekście art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. i art. 1 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”). Wskazała również na potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w związku z art. 6 dyrektywy 93/13 oraz art. 1 pkt 1 lit. a i art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 165, poz. 984).

W świetle utrwalonego stanowiska, powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest natomiast wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Mimo obszerności rozważań wniosku, jego bliższa analiza nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły twierdzone przyczyny kasacyjne.

W odniesieniu do przytoczonego zagadnienia prawnego, we wniosku nie przywołano dostatecznej argumentacji, która mogłaby uzasadniać, że w świetle brzmienia art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. kwestia dopuszczalności weryfikacji pod kątem abuzywności klauzul przeliczeniowych zawartych w umowach kredytowych, odsyłających do tabel kursowych banku, stanowi w istocie zagadnienie wykraczające stopniem skomplikowania poza typowe wątpliwości interpretacyjne stanowiące immanentny element procesu sądowego stosowania prawa. Okoliczność, że zgodnie z powołanym przepisem banki są zobowiązane do ogłaszania w sposób ogólnie dostępny stosowanych kursów walutowych nie oznacza przy tym, że warunki umowne odsyłające do kursu stosowanego przez bank (tabelarycznego) odzwierciedlają przepis ustawy w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13. Wyjątek określony w tym przepisie wymaga, aby konkretny warunek umowny odzwierciedlał treść przepisu prawa mającego zastosowanie między umawiającymi się stronami niezależnie od ich wyboru, ewentualnie mającego domyślne zastosowanie w braku odmiennego uzgodnienia między stronami, przy czym należy go interpretować ściśle (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 21 grudnia 2021 r., C-243/20, *DP i SG przeciwko Trapeza Peiraios AE*, ECLI:EU:C:2021:1045 i powołane tam dalsze orzecznictwo).

Przedstawione we wniosku wątpliwości interpretacyjne w zakresie art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz skutków wejścia w życie ustawy dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw nie uwzględniały nowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym problematyka ta była podejmowana wielokrotnie. W judykaturze tej wyjaśniono w szczególności, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu powiązanego z walutą obcą, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż umowę taką należy uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, co prowadzi do wniosku, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe i przemawia za jej całkowitą nieważnością (por. np. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20). Stanowisko to zostało podzielone w późniejszych rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22 i z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22). Nie jest także możliwe utrzymanie kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego po wyeliminowaniu abuzywniej klauzuli przeliczeniowej jako kredytu w tej walucie, ponieważ równałoby się to przekształceniu udzielonego kredytu w kredyt walutowy, co zniekształcałoby wolę stron ukierunkowaną od początku na wypłatę kredytu w walucie krajowej; działanie takie w istocie odpowiadałoby uzupełnieniu umowy treścią nieuzgodnioną przez strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I CSK 2237/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo).

W zakresie postulowanej we wniosku substytucji abuzywniej klauzuli przeliczeniowej innym mechanizmem opartym na dyspozytywnych przepisach kodeksu cywilnego, względnie innych ustaw, rozważania wniosku abstrahowały m.in. od koniecznej przesłanki tego rodzaju zastąpienia, zgodnie z którą – w świetle utrwalonego unijnego orzecznictwa – wchodzi ona w rachubę tylko wtedy, gdyby jej brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22 i przywołane tam orzecznictwo). Na niedopuszczalność zastąpienia niedozwolonych postanowień umownych odsyłających do kursu waluty obcej wynikającego z tabeli bankowej odesłaniem do kursu średniego waluty obcej ustalanego przez Narodowy Bank Polski zwrócono również uwagę w nowszej judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; zob. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z dnia 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22 i z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22).

Brak również podstaw do przyjęcia, aby w świetle nowszej judykatury rozbieżności w orzecznictwie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. budziła kwestia wpływu wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw na dopuszczalność kontroli abuzywności

klauzul przeliczeniowych zawartych w umowach kredytowych i konsekwencje przeprowadzenia tej kontroli (por. zwłaszcza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22).

Motywy wniosku nie ujawniały potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w rozważanym zakresie, należało zatem odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ł.n]